

انسان و نسیان

در تحلیل آیات و روایات

دکتر حبیب‌الله حلیمی جلودار

دانشیار دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه مازندران

فاطمه سالمی میدانی

طلبه سطح ۴ حوزه علمیه

www.ketab.ir

۱۴۰۰

انتشارات سولار

سرشناسه: حلیمی جلودار، حبیب‌الله، ۱۳۴۱
عنوان و نام پدیدآور: انسان و نسیان: در تحلیل آیات و روایات/ حبیب‌الله حلیمی جلودار، فاطمه سالمی‌میدانی.
مشخصات نشر: تهران: نشر سولار، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری: ۲۳۷ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۳۹۸-۶۹-۵
یادداشت: کتابنامه: ص. ۲۱۵ - ۲۳۷؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع: فراموشی - جنبه‌های مذهبی - اسلام - فراموشی - درمان
- جنبه‌های قرآنی - احادیث
شناسه افزوده: سالمی‌میدانی، فاطمه، ۱۳۶۶-
رده‌بندی کنگره: BP۲۳۲/۶
رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۴۸۵
شماره کتابشناسی ملی: ۸۷۲۳۵۴۸

انتشارات سولار

انسان و نسیان

در تحلیل آیات و روایات

دکتر حبیب‌الله حلیمی جلودار

فاطمه سالمی‌میدانی

مدیر اجرایی: فاطمه اقبالی

مدیر هنری: پژمان گلپور

طراح جلد و صفحه‌آرا: سید ابراهیم حسینی بیجی‌کلا

چاپ اول: ۱۴۰۰

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

چاپ: هورنو ۶۶۴۶۰۱۲۹

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۳۹۸-۶۹-۵

قیمت: ۹۰۰۰۰ تومان

همه حقوق مادی و معنوی این اثر در اختیار نشر سولار بوده و نقل و چاپ تمام یا بخشی از آن منوط به اجازه رسمی و کتبی از ناشر می‌باشد و استفاده غیر قانونی از آن پیگرد قانونی دارد.

نشانی: ایرانشهر جنوبی، بلاک ۳۱، طبقه ۳، واحد ۱۱

soolarpub@gmail.com

تلفن: ۷۷۵۵۸۴۳۸، ۰۹۱۲۷۲۰۳۷۵۶

پیش‌گفتار

فراموشی یکی از حالات انسانی است که معادل عربی آن نسیان است، فراموشی به معنای از یاد رفتگی و فراموشکاری دارای دو صورت اختیاری و غیراختیاری است که صورت اختیاری آن ارتباط تنگاتنگی با رفتار آدمی دارد یکی از مشکلات امروزه انسان این است که همواره در معرض فراموشی قرار داریم که برایش زیان‌آور است و در بسیاری از موارد مانع فایده‌آوردن او بر مشکلات زندگی‌اش نیز می‌شود، این فراموشی بستر مهمی برای سقوط و هلاکت آدمی خواهد شد و از آنجایی که قرآن، کتاب هدایت آدمی به سوی کمال و تقرب الهی است، هر مطلب و مسأله‌ای که موجب دوری آدمی از مسیر کمال شود را مورد توجه و تحلیل، تبیین و توصیه قرار داده است، فراموشی و عوامل آن نیز به سبب پیامدهای منفی‌اش، مورد توجه آموزه‌های قرآنی و سنت است که در رابطه با موضوع مورد نظر، نویسندگان و مفسران در لابلای کتب و تفاسیر خود بدان پرداخته‌اند؛ اما سعی این کتاب بر آن است تا دسته‌بندی منسجم و مدوئی از تمامی زوایای نسیان و عوامل و درمان آن، داشته باشد؛ لذا با روش توصیف مسایل مربوط و تبیین آنها،

تشریح خواهد شد که مهمترین مباحث کتاب: معنای فراموشی، انواع فراموشی، عوامل نسیان در انسان، آثار و عواقب دنیوی و اخروی و راه-های پیشگیری و درمان مورد بحث و بررسی قرار گرفت.

حبیب الله حلیمی جلودار

عضو هیأت علمی دانشگاه مازندران

فاطمه سالمی میدانی

طلبة سطح ۴ حوزه علمیه خدیجه کبری بابل

پاییز ۱۴۰۰

www.ketab.ir

فهرست

۱	مقدمه.....
۵	فصل اول: مبانی، واژگان و مفاهیم.....
۷	اهمیت و ضرورت بحث.....
۱۰	تاریخچه و پیشینه پژوهش.....
۱۲	واژگان و مفاهیم.....
۱۳	نسیان در لغت.....
۱۵	نسیان در اصطلاح قرآنی.....
۱۷	غفلت در لغت.....
۱۸	غفلت در اصطلاح قرآنی.....
۲۰	سهو در لغت.....
۲۱	سهو در اصطلاح.....
۲۲	انسان در لغت.....
۲۳	انسان در اصطلاح قرآنی.....
۲۳	نسیان و فراموشی در روان‌شناسی.....
۲۷	فصل دوم: فراموشی و انواع آن.....

- گفتار اول: مصادیق فراموشی..... ۲۹
- ۱-۱-۲. فراموشی طبیعی..... ۳۱
- ۲-۱-۲. فراموشی مفید..... ۳۶
- ۳-۱-۲. فراموشی در اثر سوء اختیار..... ۳۷
- ۴-۱-۲. اعراض و ترک از روی عمد..... ۴۲
- ۲-۱-۵. مصادیق فراموشکاران..... ۴۸
- گفتار دوم: انواع فراموشی..... ۵۹
- ۲-۲-۱. فراموش کردن خدا..... ۶۱
- ۲-۲-۲. فراموشی ذکر خدا..... ۶۲
- ۲-۲-۳. فراموش کردن قیامت..... ۶۵
- ۲-۲-۴. فراموشی قرآن..... ۶۷
- ۲-۲-۵. فراموشی عهد با خدا..... ۶۹
- ۲-۲-۶. فراموشی تکلیف..... ۷۱
- ۲-۲-۷. فراموشی ارزشها..... ۷۳
- ۲-۲-۸. خود فراموشی..... ۷۵
- ۲-۲-۹. فراموش شدن بندگان از جانب خدا..... ۷۹
- فصل سوم: عوامل فراموشی در قرآن و سنت..... ۸۳
- گفتار اول: عوامل فراموشی در قرآن..... ۸۵
- ۳-۱-۱. شیطان..... ۸۷
- ۳-۱-۲. رفاه و آسایش..... ۹۰
- ۳-۱-۳. عدم تعقل در ناپسندی عمل..... ۹۴

۹۶.....	۳-۱-۴. فسق
۹۸.....	۳-۱-۵. استهزای مؤمنان
۱۰۰.....	۳-۱-۶. فریفتگی به دنیا
۱۰۳.....	۳-۱-۷. کفر
۱۰۵.....	۳-۱-۸. تجارت
۱۰۷.....	گفتار دوم: عوامل فراموشی در سنت
۱۰۹.....	۳-۲-۱. آرزوهای دراز
۱۱۲.....	۳-۲-۲. هوی پرستی
۱۱۵.....	۳-۲-۳. گناه
۱۱۸.....	۴-۲-۳. تعلق به دنیا
۱۲۱.....	فصل چهارم: راهکارهای پیشگیری و درمان فراموشی
۱۲۳.....	گفتار اول: راههای پیشگیری از فراموشی
۱۲۵.....	۴-۱-۱. تقوا
۱۲۹.....	۴-۱-۲. تفکر و اندیشه
۱۳۳.....	۴-۱-۳. محبت به خدا و اطاعت از او
۱۳۷.....	۴-۱-۴. مراقبه و محاسبه نفس
۱۴۲.....	۴-۱-۵. اخلاص
۱۴۵.....	گفتار دوم: درمان فراموشی در قرآن و سنت
۱۴۷.....	۴-۲-۱. یادآوری و ذکر خداوند
۱۵۱.....	۴-۲-۲. یادآوری نعمتها و تفضلات خداوند
۱۵۴.....	۴-۲-۳. یادآوری و تلاوت قرآن

- ۴-۲-۴. زیارت اهل قبور و یادآوری مرگ و آخرت..... ۱۵۶
- ۴-۲-۵. ترک مجالس لهو و لعب..... ۱۵۹
- ۴-۲-۶. توبه و ترک گناه..... ۱۶۰
- فصل پنجم: آثار فراموشی در زندگی..... ۱۶۵
- گفتار اول: آثار دنیوی فراموشی..... ۱۶۷
- ۵-۱-۱. افزایش کفر..... ۱۶۹
- ۵-۱-۲. ترویج بدی، ظلم و گناه..... ۱۷۱
- ۵-۱-۳. سلطه و همنشینی شیطان..... ۱۷۴
- ۵-۱-۴. محرومیت از هدایت و قرار گرفتن در گمراهی آشکار..... ۱۷۶
- ۵-۱-۵. تنگناهای مالی و زندگی مشقت بار..... ۱۷۹
- ۵-۱-۶. قساوت قلب و سنگدلی..... ۱۸۲
- گفتار دوم: آثار اخروی فراموشی..... ۱۸۷
- ۵-۲-۱. گرفتار شدن در جهنم و عذاب ابدی..... ۱۸۹
- ۵-۲-۲. تنگی قبر و کوری در آخرت..... ۱۹۲
- ۵-۲-۳. هلاکت و خسران..... ۱۹۵
- ۵-۲-۴. محرومیت از رحمت خدا و ثواب آخرت..... ۱۹۹
- ۵-۲-۵. حسرت و پشیمانی در روز قیامت..... ۲۰۲
۶. برآیند کتاب..... ۲۰۷
۷. فهرست منابع و مآخذ..... ۲۱۳